

แบบจัดเก็บข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ
โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑. ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล นางเพ็ญรุ่ง กริมใจ.....เลขประจำตัวประชาชน.....๓-๑๐๖-๐๐๖๐๑-๘๗-๔.....
ที่อยู่ ๓๑/๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลดงละคร อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ๒๖๐๐๐.....
อายุ ๕๕ ปี.....ระดับการศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาตอนปลาย.....
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....๔ คน.....เบอร์โทร.....๐๘-๕๓๘๗ ๖๔๓๑.....

๒. ประวัติของเกษตรกรและแนวความคิดการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

นางเพ็ญรุ่ง กริมใจ พื้นเพเป็นคนกรุงเทพมหานคร หลังจากแต่งงานสร้างครอบครัวกับ นายสมเกียรติ กริมใจ จึงได้ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก และได้เริ่มต้นการทำอาชีพการเกษตร แต่เดิมทำนาเพียงอย่างเดียว เนื่องจากพื้นที่ในตำบลดงละครมีสภาพดินเป็นชุดดินรังสิต ฤดูฝนจะมีน้ำท่วมขังประมาณ ๔ - ๕ เดือน ในรอบปี มีการระบายน้ำแล้ว ดังนั้นเกษตรกรในพื้นที่จะเพาะปลูกเฉพาะข้าวพันธุ์พื้นเมืองเท่านั้น ต่อมาได้พัฒนาปรับปรุงพื้นที่ไปทำการเกษตรอย่างอื่นด้วย เนื่องจากต้องการสร้างรายได้เพิ่ม จึงได้ทำการเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่จำนวน ๔ ไร่ ได้แก่ บ่อเลี้ยงปลา พืชผักสวนครัว ไม้ผล และไม้ป่า

การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพการเกษตร ใช้หลักการของ “เกษตรทฤษฎีใหม่” เป็นแนวทางหรือหลักในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่จำนวน ๔ ไร่ ได้แบ่งออกเป็นสระกักเก็บน้ำและเลี้ยงปลา จำนวน ๑ ไร่ ที่อยู่อาศัย อาคารรองรับผู้มาศึกษาดูงาน และเลี้ยงปศุสัตว์ จำนวน ๒ งาน พืชผักสวนครัวจำนวน ๒ งาน ไม้ผล จำนวน ๑ ไร่ และไม้ป่า จำนวน ๑ ไร่ ประโยชน์ที่ได้คือสามารถสร้างแหล่งอาหารที่มั่นคงแก่ในครัวเรือนได้ หลีกเลี่ยงการบริโภคก็นำผลผลิตไปจำหน่ายในตลาดชุมชนในพื้นที่ เกิรายได้ตลอดทั้งปี

ปัจจัยนำสู่ความสำเร็จของเกษตรกรต้นแบบ ได้แก่ การเป็นคนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา ทั้งเรียนรู้จากประสบการณ์ที่สำเร็จของผู้อื่น และเรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีเจตคติที่จะแบ่งปันเรื่องราวประสบการณ์ของตนเองแก่ผู้อื่นอยู่เสมอ

๓. กิจกรรมทางการเกษตรและข้อมูลแปลงเกษตร

สถานที่ตั้งแปลง บ้านคลองโพธิ์ ม.๗ ต.ดงละคร อ.เมืองนครนายก จ.นครนายก

พิกัดแปลง X : ๗๓๓๓๕๒ Y : ๑๕๖๓๕๓๑

พื้นที่รวมทั้งหมด ๔๘ ไร่ ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

๑. พื้นที่ จำนวน ๔ ไร่

๑) เลี้ยงปลา

๒) ไม้ผล

๓) พืชผักสวนครัว

๔) ไม้ป่า

๒. พื้นที่ จำนวน ๔๔ ไร่ เพาะปลูกข้าว

๔. เป็นสถานที่เรียนรู้อะไรบ้าง

๑) แปลงเรียนรู้โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

๒) ศูนย์เครือข่าย ศพก. ด้านประมง

๕. องค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดและขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่น

๑) เรื่อง ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร และการนำฟางข้าวไปใช้ประโยชน์

ในพื้นที่ตำบลดงละคร ตั้งอยู่ในเขตดินรังสิต ดินมีความเป็นกรด มีน้ำท่วมสูง ๑ เมตร นาน ๔-๕ เดือน หากเพาะปลูกข้าวในทำนาหว่านได้อย่างเดียว พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมในการเพาะปลูกเป็นพันธุ์พื้นเมือง ที่มีความสูงประมาณ ๑๖๐ เซนติเมตร ด้วยเหตุที่ข้าวมีกอใหญ่ ลำต้นยาว ทำให้ย่อยสลายยากตามธรรมชาติได้ยากและใช้เวลานาน เกษตรกรส่วนใหญ่จึงเลือกเผาฟางข้าวเพื่อให้ทันกับการทำนาต่อไป ซึ่งการเผาฟางเป็นส่วนหนึ่งก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และยังเป็นการทำลายดิน อินทรีย์วัตถุ ก่อให้ธาตุอาหารในดินลดต่ำลง ระบบนิเวศของดินไม่สมดุล ทำให้ต้นทุนการผลิตในการบำรุงดินในระหว่างการทำนาปลูกสูงขึ้นตามไปด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้นางเพ็ญรุ่ง กริมใจ หันมาให้ความสำคัญลดการเผาพื้นที่การเกษตร โดยได้เข้าร่วมสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนบ้านคลองโพธิ์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านคลองโพธิ์ และกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ตำบลดงละคร ทำให้ได้รับการถ่ายทอดความรู้ ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้านการเกษตร จึงเกิดแนวความคิดการทำนาเกษตรแบบผสมผสานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การปฏิบัติภายในแปลง หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วมีการอัดฟาง เพื่อลดปริมาณฟางข้าวในนา ชังน้ำในนาข้าว ทำน้ำหมักจากเศษผักและผลไม้ และเชื้อจุลินทรีย์ที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดิน นำมาราดและฉีดพ่นในนาข้าว เร่งกระบวนการย่อยสลายฟางข้าว ร่วมกับการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพมาเกลบต่อซัง โดยใช้ผานไถหัวหมูในการเกลบ ส่วนฟางข้าวที่ได้จากการอัดก้อนฟาง สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

๑. ใช้ในการคลุมดิน คลุมโคนต้นไม้ เพื่อเก็บรักษาความชื้น เป็นที่อยู่อาศัยของจุลินทรีย์ เป็นอาหารให้สัตว์หน้าดิน เช่น ไส้เดือน กิ้งกือ ฯลฯ ซึ่งช่วยพรวนดิน และถ่ายมูลเป็นปุ๋ยให้พืช เมื่อย่อยสลายจะกลายเป็นปุ๋ยให้กับพืช

๒. นำมาเป็นอาหารเลี้ยงปลา ลดต้นทุนในการซื้ออาหาร

๓. นำมาผลิตปุ๋ยหมักแบบไม่กลับกอง สูตร “วิศกรรมแม่ใจ ๑” มีการย่อยสลายทำให้ได้ปุ๋ยคุณภาพดีในระยะเวลา ๒ เดือน นำปุ๋ยหมักนี้ไปใช้ในการเพิ่มธาตุอาหารให้พืชภายในสวน

๒) เรื่องการผลิตข้าวคุณภาพ

๑. ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ ได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครนายก

๒. การวางแผนการเพาะปลูกอย่างเหมาะสม มีการปรับปรุงดินให้เหมาะสมต่อการเพาะปลูกข้าว โดยการใส่สารปรับปรุงดิน เช่น ปูนมาร์ล น้ำหมัก ปุ๋ยหมัก เป็นต้น และใช้ปุ๋ยเคมีร่วมในการบำรุงดิน การจัดการน้ำอย่างเหมาะสม เพื่อให้ใช้ในการเพาะปลูกและการควบคุมวัชพืช สามารถลดต้นทุนในการกำจัดวัชพืชได้ และการควบคุมคุณภาพข้าว มีการตัดพันธุ์ปน ๒ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ ระยะข้าวโน้มร่วง ตรวจสอบความแตกต่างของสีเมล็ดและรวงข้าว ลักษณะและความยาวของหางคอรวง ลักษณะของเมล็ดและรวงข้าวที่แตกต่างกัน ลักษณะการโน้มของรวงข้าวและลักษณะการตั้งของใบธง และระยะที่ ๒ ระยะก่อนเก็บเกี่ยว ตรวจสอบความแตกต่างของต้นข้าวและเมล็ดข้าวเปลือกที่มีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากต้นข้าวพันธุ์ที่ปลูกก่อนทำการเก็บเกี่ยว

๓. ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน มีการเก็บตัวอย่างดินเพื่อตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินนครนายก ทำให้เกิดคำแนะนำในการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และใช้ปุ๋ยตามคำแนะนำของกรมการข้าว ลดการใช้ปุ๋ยมากเกินไปจนความจำเป็น

๔. การจัดการศัตรูพืชอย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการสำรวจและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของศัตรูพืช เพื่อประเมินแนวทางในการป้องกันกำจัดอย่างเหมาะสม ทำให้สามารถลดการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชเกินความจำเป็นได้ ใช้วิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน และการบำรุงธาตุอาหารในดินอย่างเหมาะสม เพื่อให้พืชมีความแข็งแรง ทนทานต่อการเข้าทำลายของศัตรูพืช

๕. การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร สามารถลดค่าใช้จ่ายด้านแรงงานคน มีความแม่นยำ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูง

๖. ข้อมูลกิจกรรมการเกษตร ก่อน - หลัง เข้าร่วมโครงการ

กิจกรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	หลังเข้าร่วมกิจกรรม
๑. ไม้ผล ได้แก่ กัลยน้ำว่า กล้วยไข่ และมะนาว	ผลผลิตเฉลี่ย ๑๘๐ กก./รอบ ปีละ - รอบ	ผลผลิตเฉลี่ย ๒๕๐ กก./รอบ ปีละ - รอบ
	ต้นทุนเฉลี่ย ๕,๐๐๐ บาท/ปี	ต้นทุนเฉลี่ย ๕,๔๐๐ บาท/ปี
	รายได้เฉลี่ย ๒๒,๐๐๐ บาท/ปี	รายได้เฉลี่ย ๒๕,๐๐๐ บาท/ปี
	อื่นๆ (ตามลักษณะของกิจกรรม)	
๒. ผักสวนครัว	ผลผลิตเฉลี่ย ๕๐ กก./รอบ ปีละ ๒๔ รอบ	ผลผลิตเฉลี่ย ๕๐ กก./รอบ ปีละ ๒๔ รอบ
	ต้นทุนเฉลี่ย ๒,๐๐๐ บาท/ปี	ต้นทุนเฉลี่ย ๒,๒๔๐ บาท/ปี
	รายได้เฉลี่ย ๑๒,๐๐๐ บาท/ปี	รายได้เฉลี่ย ๑๘,๐๐๐ บาท/ปี
	อื่นๆ (ตามลักษณะของกิจกรรม)	

๗. ผลสำเร็จ/ความภาคภูมิใจ (หลังเข้าร่วมโครงการครบ ๓ ปี)

๗.๑ มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการจัดการแปลงแบบลดต้นทุนการผลิต และมีรายได้ต่อเนื่องตลอดทั้งปีจากการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

๗.๒ มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรแบบผสมผสาน ตามแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๗.๓ มีความสุขในการเป็นเกษตรกร เกิดการรวมกลุ่มพบปะของกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ สร้างเครือข่ายด้านการเกษตร

๘. การสร้างเครือข่ายและการยอมรับทางสังคม

๘.๑ การมีตำแหน่งต่างๆ ในชุมชน/บทบาทที่สำคัญในชุมชน

๑. ประธานกองทุนหมู่บ้าน บ้านคลองโพธิ์
๒. กรรมการหมู่บ้าน บ้านคลองโพธิ์
๓. กรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน บ้านคลองโพธิ์
๔. สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำตำบลดงละคร
๕. สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ตำบลดงละคร
๖. สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน บ้านคลองโพธิ์
๗. เกษตรกรเจ้าของศูนย์เครือข่าย ศพก. ด้านประมง อำเภอเมืองนครนายก
๘. คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. อำเภอเมืองนครนายก

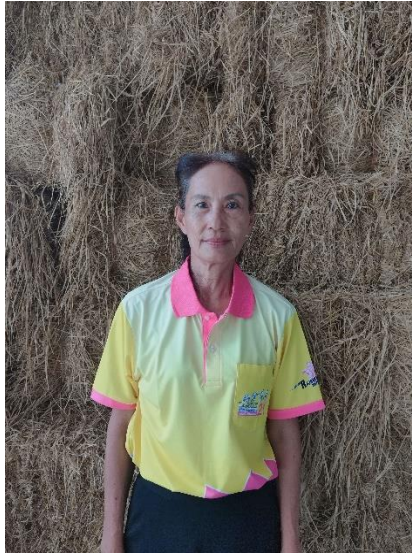
๘.๒ การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน

๑. เข้าร่วมการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านเป็นประจำ
๒. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน

๘.๓ การสร้างเครือข่ายการขยายผลองค์ความรู้และความสำเร็จ

เป็นแปลงเรียนรู้โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ปี ๒๕๖๓ ให้เกษตรกรได้เข้ามาเรียนรู้ และเป็นต้นแบบในการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวให้สามารถทำการเกษตรได้ จนสามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน และเป็นวิทยากรในการบรรยายและสาธิตการใช้ประโยชน์จากฟางข้าว การเพิ่มผลผลิตข้าวและลดต้นทุนการผลิตข้าว

๙. ภาพประกอบ

ชื่อ - สกุล.....นางสาวสมหญิง พนาสันติกุล.....ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ.....
หน่วยงาน สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนครนายก.....
วันที่ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้.....๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๗.....